JAGODA BRLIĆ

PJESME

ŠTAMPANO KAO RUKOPIS

ZAGREB 1919.
TISAK HRVATSKOG ŠTAMPARSKOG ZAVODA D. D.

JAGODA BRLIĆ

JAGODA BRLIĆ

PJESME

ŠTAMPANO KAO RUKOPIS

gradska KNJIŽNICA
SLAVONSKI brod
ZAVIČAJNA ZBIRKA

ZAGREB 1919.
Tisak Hrv. štamparskog zavoda d. d.

Jagoda Brlićeva.

ena Ilirka stvorila je vanredno malo u preporodnoj književnosti. I nije čudo. Ilirska književnost počinje svoje djelo iznova, iz temelja, bez živih književnih tradicija, bez dostatne općene kulturne osnovke, pa su i preporodni književnici, obrazovani u latinskim i njemačkim školama, teško perom kretali, boreći se gotovo sa svakim izrazom, prevodeći svoje latinski ili njemački zamišljene misli na jezik narodni, koji bijaše neizrađen i njima od najveće česti slabo poznat. A naše Ilirke, koje su uz domaći odgoj mogle imati samo obrazovanje osnovne škole, nijesu nikako bile dorasle za književni rad. Pa ipak je Ilirka svjetlija pojava u našoj knjizi preporodnoga doba od njene nasljednice, Hrvatice u drugoj polovici XIX. vijeka. Ilirka bijaše više od svoje nasljednice Hrvatice d u š o m knjige svoga doba.

Ilirka bijaše romantičarka, koja je svojim čarima nadahnjivala ilirsku poeziju, ali ona bijaše i otmjena gospođa, koja je na svome domu okupljala oko sebe kolo književnika. Hrvatska zagorska starina predala je Ilirizmu u baštinu najljepše svoje obilježje: patriarhalnost, intimnost i gostoljublje svojih plemićskih kurija i građanskih domova.

Dom opata Ivana Krizmanića u Mariji Bistrici bijaše rijetko bez gosta književnika, a duša toga doma bile su njegove nećake, od kojih jedna postade ženom Gajevom. Tu je naročito često bivao kao na rođenu domu Stanko Vraz; bolestan bio je tu njegovan, a zdrav bio je radost ovoga društva. Obijesne djevojke jednoć su Vraza, kad ih je pratio do Maksimira u kočiji, ugrabile i protiv njegove nakane dopremile u Bistricu. Takav bijaše i dom plemkinje gđe. Čačkovićke u Omilju, u Zagrebu dom Vrazove posestrime Dragojle Štauduarove, dom gđe. Karoline Schauffove, Preradovićeve Line u „Lina-Liederima", a naročito dom gđe. Vancaš, „mamice" ilirskih pjesnika, koja još i u doba apsolutizma čuva lijepe veze s Preradovićem u tuđini.

Ilirka se ipak, i ako vrlo rijetko, javila i kao spisateljica. Bile su to rijetke i časne iznimke, i to: Dragojla Jarnevićeva, Ilirka iz Hrvatske; Jagoda Brlićeva, Ilirka iz Slavonije; Ana Vidovićeva, Ilirka iz Dalmacije, te kneginja Ljubica Obrenovićeva, Ilirka iz Srbije.

Jagoda Brlićeva — pravo joj je ime Marija Agata Brlićeva — rodila se 5. februara 1824. od oca Ignjata Alojzija Brlića i majke Katarine rođ. pl. Benko. Jagoda imala je sestru Anu i tri brata: Andriju Torkvata, kasnijega književnika i političara; Ignjata, odvjetnika u Brodu, te Ivu, koji je mlad umr'o u Italiji kao časnik brodske pukovnije.

Jagoda Brlićeva imala je mnogo poticaja za književni rad u očinskom domu, gdje bijaše odavna udomaćena

ljubav prema hrvatskoj knjizi. U knjižnici Brlićevih u Brodu sačuvao se jedini poznati primjerak I. izdanja Relkovićeva „Satira“. Ignjat Alojzije Brlić (1795-1855.), otac njezin, ističe se svojim književnim radom već u predilirsko doba. U Požegi i Osijeku svršio je kao prvi đak četiri razreda latinske škole, zatim pođe u Vukovar u trgovinu i postane trgovcem u Brodu (Neven, 1855. str. 224.). Ruski slavista Sreznjevski, koji je u proljeće god. 1841. došao na slavenski jug, da proučava narodni i kulturni naš život, priča negdje, kako je došao u Brod gramatičaru Brliću: on sjedi n dućanu, studira i piše, a mušterije same uzimlju priređenu već robu, ostavljaju novac i odilaze. Njegova „Grammatik der ilirischen Sprache“ doživjela je tri izdanja; on je priredio pučko izdanje Palmotićeve „Kristijade“ pod imenom „Krstovka“, a čitav niz godina izdavao je u Budimu „Općinski ilirski kalendar“ (1836-1855.).

Uz oca književnika, koji je dopisivao s Vukom Karadžićem i Šimom Starčevićem, najboljim poznavačima narodnog jezika u to doba, privoljela je hrvatskoj knjizi i Jagoda s mlađim bratom Andrijom Torkvatom Brlićem (1826-1868.). On je u Zagrebu učio teologiju, koju je nastavio i svršio u Pazmaneumu u Beču, ali budući premlad nije zaređen, kad eno bukne revolucija 1848. i on svuče crnu rizu, učestvuje na slavenskom kongresu u Pragu, u slovačkoj buni protiv Madžara i u vojni Jelačićevoj. Andrija Torkvato Brlić je najljepši lik našega revolucionarca. Progonjen od reakcije radi brošure „Kratka

uspomena god. 1848. i 1849. — i Njemština i Slavjanstvo" morao je ostaviti Hrvatsku. Kao emigrant pisao je o nama u „Journal des Debats" i u „Augsburger Allgemeine Zeitung". U jednu riječ, on bijaše jedan od najznačajnijih muževa u hrvatskom političkom životu. Dok je Ante Starčević vidio jugoslavensku budućnost u Hrvatstvu, Andrija Torkvato Brlić pouzdavao se sve više u kneževinu Srbiju, ali oba su jednako iz dna duše mrzili na opaku Austriju. Godine 1867., nedugo prije svoje smrti, piše Andrija svojoj sestri Jagodi: „Ja od 1849. godine nosim u srcu svom nepredobitni jad i čemer radi prevare, koju tad ministerij Švarcenberg-Bach učini narodu našemu, a i meni. Ja sam popovstvo ostavio, išao u tabor Jelačića u bunu slovačku, u agitaciju parišku, u pogibelji života' — ne radi tog, da posli budem sekretar Matice i Historičkog društva, da budem provizur đakovački, jurista u Beču i advokat u Brodu. Ja sam hrgu skinuo i radio na polju političkom oko Jelačića, u Parizu, Pragu i t. d., da u duhu slavjanskom i konštitucionalnom mogu svojoj domovini služiti t. j. obnašati državnu konštitucionalnu službu i tako raditi za narod. To je moja u dnu srca iskrena težnja bila, to je ključ za mene i moje ponašanje u ono vrijeme razumiti. Ali moja očekivanja prevariše carski ministri 1849., ne time, da mi nisu nudili službu; jesu i oni i ban Jelačić i drugi mi nudili dobru službicu, iz koje bih danas Hofrath mogao bit. Ali što sam uvijek tražio i želio: to je, da budem u političkom životu ka-

rakter i konsekventan, i zato sam volio kuburit, privatnim službovanjem teško se hranit i napokon u Brod se uklonit, uvijek od policije progonjen, nego okaljati moj obraz uniformom Bachova sistema i odreknućem Slavjanstva. — S kolikom radošću sam pratio poraz njemačke vlade kod Solferina, koliko sam veselje osjetio nad porazom kod Königgrätza, to opisat ne mogu. Davno bo sam žeđao za osvetom nad prevarom, koja mi se 1849. učini, i želio, da oni propadnu, koji su iz mene napravili „politisch gefährlich" čovjeka, i progonili ideje, koje sam ja ljubio. Još moja osveta nije cijela."

Takav bijaše brat Jagode Brlićeve. Ali kako je taj čovjek umio mrziti, tako je umio i beskrajno ljubiti; a upravo je neobično jaka bila njegova ljubav prema sestri Jagodi, koja je, nešto starija od njega, i utjecala na njegov razvitak. Kad je pošao u tuđinu u agitaciju za federativnu monarhiju, on se javlja sestri iz Beča, Krakova, Kolonje, Pariza i t. d. Iz Pariza, u julu 1849., piše bolesnoj sestri Jagodi u Novu Gradišku: „Ja te ljubim, makar da Ti u krasnim i raskošnim ravnicam mile naše Slavonije i koje druge slavjanske zemlje na me zaboraviš. Ja Te nosim u srcu, kud hodim, i želim Ti, da mi ozdraviš sasvim, te umom i srcem Tvojim, u kojima tako lijepe i krasne vlastitosti gojiš, našoj obitelji i našoj narodnosti na čast i diku, na korist i ugodnost živiš. Tako bo smo nesamo krvlju neg i načelom pravi brat i sestra." Takvoj inteligentnoj sestri, i po duši njemu srodnoj, mogao je naš revo-

VII

lucionarac u istome pismu simpatično obrazlagati bez predrasuda pače ideje komunizma i podati joj karakteristiku svega dobra i zla u srcu Francuske, u Parizu. „To je istina, — piše — u Parizu možeš živit samo kreposti, znanstvu, čovječanstvu na korist i slavu, možeš se živa zakopat u grobovne djelaonice pariške, možeš — ako imaš otkale i znaš — u veselju, radosti, raspuštenosti, gizdosti dneve provest i putenosti služit. K tima posve protivnim i jednim dostojnim čovječanstva, drugim sramotnim stvarma najveća je u Parizu prilika. Otale i dolazi, da je nuz bogatstvo najoskudnije i najnesretnije siromaštvo, koje stanje je ideje tako zvanog komunizma i socijalizma provelo, idejâ i sistemâ, koji su kod nas razvikani, al samo od ljudi, koji ne poznadu, što će reć komunizam i socijalizam, u kojima spas za Francusku leži. Nije to kradnja, nije to dijeljenje imetka, nije lupeštvo, kao što kod nas reakcionari običaju govorit, nego to je reforma, po kojoj bi bogati ostali bogati, a nužde i skrajnjeg siromaštva kod radenih ljudi bi nestalo. Pišem Ti to, jer znam, da dolaziš u društva, gdje se o tom govori, jer znam, da si umom i hladnokrvnošću Tvojom upliv u druge gospoje i kruge dobila, pa barem da znaš i moje iskustvo o toj stvari, koja će za koju godinu odlučit: ima l' Europa za 4-5 vijekova natraške krenut il ima l' se dalje na putu slobode reda konstitucionalno-demokratičkog razvijat." Naš revolucionarac, koji je bivao u ličnom dodiru s Montalembertom, Lamenaisom, Lerminierom, Napoleonom Bona-

partom, kao da je tada već naslutio, da reakcionarstvo ne će pasti i da se konstitucionalna demokracija ne će moći dalje razviti bez socijalne revolucije.

O Jagodi Brlićevoj znamo veoma malo, ali ovo sačuvano pismo Andrijino baca lijepo svijetlo na njene mlade dane. Ona se u književnosti javila prije svoga brata. Vrazovo „Kolo“ (1842.) donosi prvu njenu pjesmu „Čekanje“, a bilo joj tada osamnaest godina. Poslije toga još iste godine susrećemo je u Gajevoj „Danici“, a kasnije i u „Zori Dalmatinskoj“ (1845.). Pjevala je kao svi preporodni pjesnici: o domovini i o ljubavi. U tim prvencima njenim ima dosta misli i osjećaja, ne zaostaju nimalo za pjesmama prosječnih ilirskih pjesnika, tada na glasu, oblik im je uglađen, pa bismo očekivali, da će se u zrelije doba mlada pjesnikinja lijepo razviti. Međutim koliko znamo, ona se poslije nije nigdje javila ni jednom pjesmom. Bit će da među njene pjesme iz mlađih dana ide još pjesma „Tri cjelova“, naknadno nađena među njenim spisima, a glasi:

Prvi cjelov majka daje
Svome čedu, kad ga rodi,
U ljubavi marno gleda,
Da ga pravim putem vodi.

Drugi cjelov ljubav daje,
Dva se srca kada slože,
U ljubavi da prožive
Po zakonu Tvome, Bože.

Treći cjelov primaš onda,
Kad sa ovog svieta kreneš,
Ostavljajuć tužne mile, —
Na nov život da se preneš.

Život Jagode Brlićeve krenuo je drugim putevima. Ona se g. 1848. udala za Ivana Amruša, nadštopskog liječnika, iz kojega braka potječe četvero djece: Milan Vilhelmina, Ada i Julka.*) Jagoda živi odsad samo za svoju porodicu i za uzgoj svoje djece. Doba apsolutizma, što je nadošlo, pridušilo je svu našu liriku, pa su uginuli i ovi sitni pupoljci mlade pjesnikinje, kad je ušla u zbilju teškoga života.

Šteta, što se Jagoda Brlićeva, koja zacijelo ide među najizrazitije tipove naše ženske inteligencije preporodne generacije, nije ni šezdesetih godina vratila k poeziji. A ipak je voljela poeziju, pa tek u stare dane, kad su joj sva djeca u životu stekla svoje mjesto, ilirska se starica drhtavom rukom vraća k poeziji, piše pjesme: općeno-refleksivne i rodoljubne i idilske, a od te poezije, sačuvane u rukopisu, priopćuje se u našoj zbirci samo ono, što je bolje i dotjeranije.

---

*) Dr. Milan Amruš, bivši načelnik grada Zagreba i predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu; Vilhelmina Jahoda, supruga dvorskog savjetnika u Beču; Ada pl. Thaller, supruga vijećnika stola sedmorice u miru, i Julka pl. Peičić, supruga prisjednika banskog stola.

Jagoda Brlićeva umrla je 15. aprila 1897. u Zagrebu gdje je sahranjena u obiteljskoj arkadi na Mirogoju. Ivan Trnski spjevao joj povodom smrti u „Obzoru“ (1897. br. 88.) pjesmu „Vijenac na grob slavnoj pokojnici Mariji Amruški, rođenoj Brlićevoj“.

Jovan Hranilović, pročitavši rukopis pjesama Jagode Brlićeve, vratio ih je njezinu rodu s ovim lijepim riječima: „Čitajući ih, oživljavala je u mojoj duši divna slika otmjene Hrvatice, kojoj je mladost obasjana bila suncem ilirskog našeg kulturnog preporoda te koja je proživjela svoj vijek sretna i zadovoljna, uvijek okružena milim uspomenama iz mladosti a prožeta žarkom ljubavlju prema svojoj otačbini, svojoj porodici i rodbini i prema svemu, što je dobro i plemenito. Njena, svim krepostima ukrašena duša prosijeva i kroz njene pjesme, u kojima je ona bilježila kao u kakovu stihovanom dnevniku svoje impresije na vidiku veselih i sumornih događaja i prizora u životu otačbine, rodbine i znanaca. Sve te svoje duševne impresije i emocije optočila je ona cvijećem i biserjem svoje plemenite, idealne duše, pune vjere i pouzdanja u Boga i očeličene rijetkom trezvenošću i zrelim poimanjem svega, što se je oko nje zbivalo. U nježnoj, kulturom i altruizmom oplemenjenoj ženskoj duši ispretkani su porivi žarke i nježne ljubavi prema svojim roditeljima, mužu, djeci, rodbini i prijateljima sa neodoljivom ljubavlju prema čovječanstvu, otačbini i svakoj plemenštini; te ona i svoju djecu najviše voli radi nji-

hovih vrlina i rodoljublja, koje je iz svoje duše u njihove pretočila. Njezine su pjesme odsjev psihe Hrvatice otmjena položaja, koja je s iskrenim zanimanjem pratila sve mijene u razvoju u kolijevci Ilirstva preporođenog Hrvatstva do najnovijeg vremena, do svoje smrti. Kao takovima ne može im se poreći velika kulturno-historijska vrijednost, ma da nisu namijenjene bile ni velikoj javnosti ni širokim krugovima i ma da mnogoj od tih pjesama nedostaje poetičke i književne vrijednosti. One i nisu ispjevane za široku javnost niti s književnim pretenzijama, one su pisane u časovima dokolice, kao stihovani dnevnik, kao svoje vrsti spomenar za tužne i vesele svakodnevne i općenite duševne refleksije."

U Zagrebu 9. septembra 1919.

Dr. **Branko Vodnik.**

I.

ČEKANJE.

Ah, da mogu ići mlada
Tam' za one planine,
Gdjeno sunce svedj zapada
Za nebeske visine.

Tražila bih, za kim ronim
Suze svete ljubavi,
Za kim svaki uzdah gonim,
Da ga samo pozdravi.

Da ga vidim i cjelivam
U srdašce slavjansko,
Ter da suzâ već ne livam
U to more jadransko.

Ako tamo našla ne bih,
K podnevu bih brodila,
A k istoku odanle bi
Tražeći ga hodila.

I sjevera dolnje strane
Hotjela bih potražit,
Da si samo srca rane
Nuz njeg mogu utažit.

Al badava, kada nije
Slavujkom mi biti moć,
Suznim okom čekat mi je,
Makar kada — on će doć.

Vrazovo „Kolo", knj. I. (1842.).

MOLBA NA LADU.

Lado! nježna oj boginjo
I ljubavi ti kneginjo,
Kâ znaš tvomu sinku dati,
Da je moguć ustrielati
Srca sva!

Zašto s' tako čudnovito
Naredila, da zgodito
Srce nitko izliečiti
Viek ne može, neg' raniti
Sâm lov tvoj? —

Kad je sretno — kad nesretno!!
Jer kad jednu stranu spretno
Zgodi, — drugu pak ne zgodi,
Tad u propast uviek vodi
Zgodjenu. —

Boginjo ti krasna! zato
Spomen' tvoga sinka za to,
Nek unapried oboj strani
Srca jedne strielom rani
Ljubavi!!

Danica 1843. br. 7.

SLAVA VAMA, DJEVE MILE

Slava vama, djeve mile,
Vi zvjezdice neba jasna,
Koje kano rajske vile
Uzora ste pune krasna!

Kô što mjesec uresiva
Noću tihe pute svoje,
Kad svjetlošću vedrom siva
Kraseć neba perivoje:

Tako s vaše vi miline
Tog ste svieta ures dragi,
Koga liepost viek ne mine,
Koj' je sreće izvor blagi!

Slava ljepote. Zagreb, 1843. str. 3.

HRAM LJUBAVI.

Ah boginjo ti ljubavi,
Kâ tvim srca nadanjuješ
Čarom i u nj usadjuješ
Cviet života mlada pravi!
Smislio sam blagoj krasni
Hram podići tvojoj slavi,
Sveti plamen da ljubavi
Nikad u njem ne ugasni!
Ali našô gdje bi mjesto?
Ti ne ljubiš gaje, luge,
Nit samotne stane druge,
Kud ne dodje nitko često,
Tu ti nigda ne prebivaš! —
Mjesto, koje tebi godi,
Samo u srcu se nahodi,
Ond' ti rado vladom sivaš!
Zato ću ti otvoriti
Mjesto i ja u prsima,
Kô boginja da u njima
Vladarica možeš biti!
U srcu ću sazidati
Hram za tebe najčesnije,
Da u njem tvoja slava sije
Kano kamen drag u zlati!

Zora Dalmatinska, 1845. br. 47.

LJUBIČICA MILA.

Ljubičica mila
U grm se sakrila;
.Ona skromno stoji,
Dok je tko osvoji.

Miomiris samo
Mami djevu tamo,
Da si je ubere;
Sretna je bez mjere.

S njom se okitila
Njena glava mila;
Komu će je dati?
Hoće l' biti svati?

NOĆNOGA MIRA RAJ.

Noćnoga mira raj
I zviezda sjaj
Blaži mi čuvstva sva
U isti mah.
Kad bacim oko gor'
U zviezda zbor,
Na molitvu svraća me
Za žive i mrtve;
I sva ushićena
Hvalim Svemožnog,
Kog oči bdiju
Preko nas sviju;
Hvala mu velika
Sada i dovieka!

ZORO RUMENA.

Zoro rumena,
Šumo zelena,
Ti ptičje zbore
Slušaš iz gore;
Vjetrić se giba
I cvieće ziba;
Sve se raduje
I blago planduje,
A srce miruje

ZORA PUCA.

Zora puca,
Srce kuca
Puno radosti.

Sve se giba,
Vjetrić ziba
Cvieće u polju.

Ptica poje,
Pčele roje,
Sve je veselo.

Seljak djela,
I vesela
Pjesma ori se.

Kosac kosi,
Boga prosi,
Da mu sunce sja.

OJ DJETEŠCE MILO.

Oj djetešce milo,
Kud si pohitilo?
Zar u vrtić mali?
Cvieci se rascvali;
Pod sniegom su spali,
A sad su ustali;
Sve diže glavice:
Jaglac i ljubice,
I svakakvo bilje
Raste, da je milje!
Kud ti padne oko
Na polje široko,
Sve ti liepo raste;
I ptice se časte,
Ljetajuć okolo
Pjevaju oholo.
Sve ti hvali Boga
Jakog i dobroga,
Koji sve to stvori,
Da nama govori
Viek o svojoj slavi;
Čudesa on pravi.
Čovječe! stvor jadni,
U prah pred Njim padni.

POTOČNICA MALA.

Potočnica mala
Nuz potočić stala,
A ljubica plava
U travici spava,
A crveni mak
Ljubi polja zrak;
A erika moli,
Da joj Bog dozvoli
Kitit mjesta taka,
Gdje ne raste svaka.

KUD POGLEDAŠ, SVE JE BIELO.

Kud pogledaš, sve je bielo,
Svako biće neveselo;
Grane rese biele kite,
Potok nosi smrzle svite.
Sva priroda sanak snije,
Dok je sunce ne ogrije.
Zvier u lugu nema hrane,
A ptičica traži grane,
Al je sve u smrzlu ruhu,
Te ne pruža nade kruhu.
Željno čeka svako biće:
Nek rastali sunce spone,
Koje zemlju ledom gone.

II.

MOLBA NA SLOGU.

Oj izvoru svega blaga,
Sveta — dobra sveg — majčice,
Sviju čina ti kraljice,
Slogo mila, slogo draga!

Čujde molne rieči moje —
I razastri sad opeta
Nad majčicom starom sveta
Krila vječne slave tvoje!

Duhom tvojim daj nadahni
Iliričke možne sine,
Svaki čin svoj da sjedine
I uzvise dom svud znani!

O ljubavi bratske ćeri!
Ti, koja si porodila
Slavnih djedâ slavna dila,
Tvê za sinke nas oberi.

Krasni zdenče! iz kog rieka
Čiste samo vode teče,
Kâ je puna blage sreće!
Ti sunašce sviju viekâ!

Daj ilirskoj braći piti
Bistru vodu tvoje rike,
Opojeni š njom da dike
Cviećem mogu dom kititi!

Tvoje sunce nek nam sije,
Da njegove svietle zrake
Sve raspršе noćne mrake
Tmine, koja tebe krije!

Slogo časna i velika,
Ti boginjo svih naroda,
Sini, sini od ishoda
Kô jarkoga sunca slika!

Tvim rukama nas ogrli,
Svetih da na tvojih grudî
Svi se viekom slože trudi
Naš ilirski za dom vrli!

Da stečemo ime ono —
Od svih puka proslavljeno,
Jednoć Rimu kô sileno
Carâ pleme dä smiono.

Snidji rajskih s visin k nami!
Usliši me! — Daj, da t' gani
Molba moja! — Već postrani
Dignuti su za te hrami!!!

Danica, 1842. br. 30.

SVE PROLAZI NA OVOME SVIETU.

Sve prolazi na ovome svietu
Samo strpi se;
Sva sila narodu na štetu
Mora skršit se.
Teško ti je podnosili,
Što se zbiva sad,
Nadajmo se doživjeti
I silnika pad.
Hrvate je Bog štitio
Puno stoljeća
I sad bude nad nam bdio,
Da nas poveća.
Kad narodi jako panu,
Dodje kraj i sili;
Podignu se i postanu
Veći neg su bili.
Kad naš narod jako pane
Doć' će pomoć nam;
Dignut će se, da postane
Gospodar si sam.

OJ NARODE MILI MOJ.

Oj narode mili moj,
Ne spavaj mi, oj!
Bezdušni te svuda gaze,
Na prava ti i ne paze,
A ti jadan skrstiv ruke,
Strpljiv trpiš tol' ke muke.
Oj brani se, mili rode,
Pak se lati dobre zgode
I otresi tudje spone,
Uči mladež, da prione
Oko rada za svoj dom,
Nek ga ljubi silom svom;
Moli Boga, da ga spasi
I pravednost da ga krasi,
Da nam bude sama svoja
Oj Hrvatska mila moja!

LJETO PRODJE, A JESEN NASTADE.

Ljeto prodje, a jesen nastade.
Što imamo od ovoga ljeta?
Što čekamo, da nam jesen dade;
Što ostade od svih nada svieta?
Duša plače nad pogrebom nada,
Zdvojno traži pomoć iz tih bieda;
Al badava, duh nam već propada,
Te nam se je rumenit od stida.
Pomoć tražim od zemlje i neba,
Da taj biedni probudi se narod,
Da uvidi, što činiti treba,
Da uništi sve, štogod je izrod;
Da si ljubi svoju domovinu,
Da se drži svog jezika drago,
Da si djecu u ljubavi svinu,
Da je drže za najveće blago.
Samo to su naše nade nove
Danima boljim mile zemlje ove.

NEBO TMURNO . . .

Nebo tmurno nad nama,
Oblaci se crne;
Srce tužno u nama
Tugom se ogrne.
Oko dižem k nebu ja,
Tražeć svietla tamo
Tmurna ti je nada sva,
Svietla nema amo.
I sunce je žalosno,
Ne će da se kaže,
Jer se ljudi nesložno
Medju sobom draže.
Kad se Slavi pomire,
I sunce će sinut;
Složno zlu se opire,
I jad će nam minut.
Al dok svaki k sebi vuče,
Nema nama sreće,
Dok Hrvata Srbin tuče,
Sunce sinut ne će.
U slozi ti sreća leži,
U slozi je spas —
Al dok svaki sebi teži,
Nema je za nas.

ŠTO TO SINU NA NEBESI?

Što to sinu na nebesi?
Pravo čudo nad čudesi:
Složili se krvni brati,
Tražeć, da se zlo odvrati
Od Hrvatske, zemlje mile,
Skučene od tudje sile.
Bože, Ti učvrsti slogu,
Da otkloni štetu mnogu,
Koja tišti narod ovi,
Da im svanu dani novi:
Dani sreće i slobode,
Koji k pravom cilju vode.

OJ SLOBODO, GDJE LI SI OSTALA?

Oj slobodo, gdje li si ostala?
Valjda nisi u zemlju propala?
Molite se, vi junaci stari,
Bog da mladež milu nam obdari,
Čvrstom voljom da pomogne rodu
Izvojevat željenu slobodu;
Užge srca, da se borit mogu,
Ne da zlobi, da pomuti slogu!

U STUBIČKIM TOPLICAMA.

Liepa li si, domovino mila,
Samo, da bi još i sretna bila!
Kraj prekrasan, nebo ti je blago,
Svega imaš, što je srcu drago:
Liepa polja, potočići sjajni,
Divne šume i bregovi bajni;
Brda su ti liepa, puna čara,
Svud se vidi, što marljivost stvara;
Na brdima crkvâ gle malenih,
Ko labudi bieli u zeleni.
Divno li si ti Zagorje milo,
Samo kad bi slobodnije bilo!

ILIRCU I. TRNSKOMU.

Klanjam Ti se i slava Ti budi!
Tvoje pjesme prosvjetljuju svudi;
Gdjegod mili jezik nam se čuje,
Svaki starog pjesnika poštuje.
Zaslužan si za Tvoj narod mili,
Učiš njega, da odoli sili;
Pjevaš njemu, da svjestan ostane,
Dok Bog dade, bolji dan da svane.
Slava Tebi, Ti Ilirče stari,
Koji toli za svoj narod mari!

III.

OD ONOGA, ŠTO SAM SNILA.

Od onoga, što sam snila,
Nisam puno doživila.
Smrt nam rano majku uze
Zalud žalost — zalud suze!
Ljubav mladu zakopala,
Uz mog oca vjerno stala;
Tješila se sve u radu
Za sestru i braću mladu.
I pjevanju bio kraj,
Prem u pjesmi nadjoh raj.

SPOMINJEM SE, OJ MLADOSTI.

Spominjem se, oj mladosti:
Nas Ilira bilo dosti;
Rad bih njihov orisala
I djela im opisala.
S njima mladost ja provedoh,
Sretnih dana sretno čedo;
Slušala sam mnogo toga
Revnog rada ilirskoga,
Besebičnog, puna nade,
Da nam narod ne propade.
Otac Naco knjige piše,
Stari Valent prošlost riše;
Stjepan pjeva djulabije svoje,
Ushićuje mlado srce moje;
Fratar Marjan djecu Bogu vodi,
Da kršćanskim naukom ih srodi;
Sabolović piše molitvice,
Da popravi srce kršćenice;
Pop Matane pjeva junačine,
Da Graničar slave se dovine.
I pop Ilić doprinosi dosta,
Da junaštvo pusto nam ne osta.
Al nabrojit tko će sve te sile,
Borioce domovine mile?

MNOGO LIEPIH, KRASNIH MISLI.

Mnogo liepih, krasnih misli,
Kako mnogo odanosti
Ja prebirem u prošlosti
U pismima ovim starim.
Gdje su srca plemenita?
Gdje su prijatelji mili,
Što su dobro mi željeli?
Rieč im, uviek istinita,
U pismima tim što stoji,
Srce miljem obuzima;
Mila spomen svima njima,
Zahvalnost im vječnu gojim!
Danas stara sama sjedim,
I njihove čitam rieči,
Uspomene mojoj sreći,
I sve mnogo ljepše vidim.
Sveta mrtvim uspomena,
A živima ljubav moja!

U BUKOVCU.

Tu boravak mi je mio
Ko života moga dio;
Tu ja nadjoh lieka boli,
Srce tugam da odoli;
Da, i rad mi ovdje godi,
Koji uviek dobru vodi.
To nek spomen sinu bude,
Kada mene već ne bude;
Nek pokaže ovaj sâd
Stare majke mili rad!

LIEPO TI JE MIRNO ŽIVJET MENI.

Liepo ti je mirno živjet meni
U prošlosti drage uspomeni;
Tiho svuda, kuda oko pade,
Ta tihoća blaži svake jade.
Tad razmišljaš, kad si bila diete,
Razmažena od ljubavi svete
Roditelja i svih prijatelja.
I družica bilo cielo jato,
Kojih srce bilo pravo zlato;
I veselju ne bijaše kraj,
Djevojaštvo bio nam je raj.
U to doba velike nam sreće
Ljubismo se svakim danom veće.
Dodje mladić — sveta spomen njemu
I obuze srce mi u svemu,
Tog je spomen sveta mi do groba,
Ne vidjeh ga podlih strasti roba.
Ljubav prava, što ljubi i štuje,
O životu samo krasno snuje.

MILA MI JE USPOMENA.

Mila mi je uspomena mojih mladih dana,
U veselju i u sreći ne bijaše manâ.
Pjevala sam pjesme sa Andrijom bratom;
Čitala sam knjige s mojim milim tatom;
U veselju i igrama
Prolazili dani nama.
Al pokuca hudi gost,
Te on kaza: „Sad je dost'!“
Razboli se mila mati,
Te je počeh njegovati,
I briga me poče trti
Sve do mile majke smrti.
Odrekoh se sviju nada
I bol srce mi savlada.
Sad nad kućom valja bditi,
Malom bratu majkom biti;
Poslužit si oca mila,
To je moja dužnost bila.
I ljubavi srca mlada
Odreći se morah tada.
Pokoj nadjoh tek u radu;
Rad podiže opet nadu.
Nada me je prevarila
I žalosnu ostavila.
A sve, što se poslie zbilo,
Život mi je ogorčilo.

OJ MLADOSTI PUNA ČARA.

Oj mladosti puna čara,
Liepe želje, pune nade!
Što od svega mi ostade?
Možda nešto božjeg dara!
Mnoge želje propadoše
I bolesti bilo dosta,
Al ja ipak živa ostah;
Nove želje nastadoše:
Za blagodat moje kuće
I za sreću mojih milih,
Da bi uviek sretni bili,
Da dostignu sve moguće.
To mi blaži stare dane
Razvedruje moje lice;
Njima se dičim nehotice;
To mi vida stare rane.
I zahvalno vidim sada,
Da su kušnje dobre bile,
Strpljenja me naučile
I blagodat marna rada.

Bez žalosti i bez bola
Ne bih danas mogla biti,
Djecu milu poučiti,
Na što mogu bit ohola:
Jerbo ljube domovinu,
Pošteni su, revni ljudi,
Marljivi i dobre ćudi,
A na korist domovini.

BRATU NACI.

Oj bajice slatki, mili,
Moje srce Tebe žali:
Kako li smo se ljubili,
U ljubavi skupa bili!
Al nemila smrt Te uze
Od mog srca puna žara,
A sad ronim gorke suze,
Nije više složnog mara.
Odciepi mi duše polu,
Opusti Tvoj stari dom;
Nema lieka mome bolu,
Jer ljubih te dušom svom.

U BUKOVCU.

(BRATU NACI BRLIĆU.)

Oko mene liepi mir,
Ovdje šuti boli vir,
Ovdje suza blaže rosi,
Tužni pogled k nebu nosi.
Tu osjeća sva čudesa
Dobra Oca iz nebesa,
Kom' se tužno srce moli,
Da ublaži gorke boli
Nad gubitkom brata mila,
Kom' sam vjerna sestra bila.

SEDAMDESET I DVA LJETA.

Sedamdeset i dva ljeta
Uživah ja toga svieta,
Mnogog dobra doživila
I bez grieha nisam bila;
Izgubila mnogo milih,
Koji su mi srodni bili,
I veselja i radosti
Preko mene prešlo dosti.
Iz srca Ti, Bože, hvala,
Čuvô si me Ti od zala,
Čuvaj me i dalje, Bože,
Da se moji mili slože,
Jer u slozi leži spas
Za naš narod i za nas.

KRIŽARI.

STARI OBIČAJ BRODSKI. PJESMA, KOJA SE PJEVALA KOD TE ZGODE:

A mi idemo u vaše dvore
Na pune stole.
Tko nas daruje zlatnim dukatom,
Urodilo mu žito u polju,
Vino u brdu.
Gospodin stoji,
Dukate broji,
Gospoja sidi na zlatnom stolu,
Spustila noge u ladnu vodu,
Biser se runi, ona ga niže,
Pod grlo veže.

IV.

JA NE ŽALIM MRTVE ONE.

Ja ne žalim mrtve one,
Koji leže u ledini,
Kojim liepe rieči zvone,
Kad umiru u istini.

Tebe žalim, koji živiš,
A živući mrtav jesi;
Kano pusta što se njiva
Sa korovom samo resi.

Jal mu trne lica boje,
Srca mu je nestalo;
Samo griesi uza nj stoje,
Sve je od njeg otpalo.

Sažaljenja tek je vriedan
I neka ga ljudi žale:
Siroma je, grješnik biedan,
Njemu nek se svieće pale!

OD MAJKE SE DVOJE DJECE DIELI.

Od majke se dvoje djece dieli,
Nemila ih sebi smrt osvaja,
Dušica se u nebesa seli,
Tužna majka hoće da očaja.

Bog ih uze, da od zla ih krene,
Da ih spasi od duše propasti;
Bez nadzora lako cvieće vene,
Bez uzgoja lako mu je pasti.

Tako diete bolje u grob sklonit;
Ne čeka ga ništ' dobra na svietu;
Ko andjelka nebu ga poklonit
Bolje mu je neg živjet na štetu.

ORAO SE POD OBLAKE DIŽE.

Orao se pod oblake diže,
A crvak ti samo prahom gmiže,
Oro želi, da ga sunce grije,
Crvak puže, da se gdje sakrije.

Oro lebdi u slobode valu,
Crvak gmiže u svakome kalu.
Tako ti je u životu ljudi,
Svaki radi prema svojoj ćudi.

Umni dižu glavu do nebesa
I traže si od Boga čudesa,
Da podignu i puzavca gore
I da s njime što dobroga stvore.

Al badava! Oro leti gore,
A puzavci po zemlji se bore.

SADRŽAJ.

Strana :

I.

Jagoda Brlić . III

Čekanje . . . 3
Molba na Ladu 5
Slava vama, djeve mile 6
Hram ljubavi . . 7
Ljubičica mila 8
Noćnoga mira raj 9
Zoro rumena . . 10
Zora puca . . . 11
Oj djetešce milo 12
Potočnica mala . 13
Kud pogledaš, sve je bielo. 14

II.

Molba na slogu 17
Sve prolazi na ovome svietu 19
Oj narode mili moj` . . . 20
Ljeto prodje, a jesen nastade 21
Nebo tmurno 22
Što to sinu na nebesi? . . . 23
Oj slobodo, gdje li si ostala? 24
U Slubičkim toplicama 25
Ilircu I. Trnskomu . . . 26

III.

Od onoga, što sam snila. 29
Spominjem se, oj mladosti 30
Mnogo liepih, krasnih misli. 31
U Bukovcu 32

Strana :

Liepo li je mirno živjeti meni 33
Mila mi je uspomena . 34
Oj mladosti puna čara 35
Bratu Naci . 37
U Bukovcu . 38
Sedamdeset i dva ljeta. 39
Križari 40

IV.

Ja ne žalim mrtve one 43
Od majke se dvoje djece dieli 44
Orao se pod obluke diže 45